

verder lezen

De auteurs die aan dit nummer meewerkten, verzorgden eerdere publikaties met verkenningen, uitwerkingen en invullingen van de gedachten achter Educatief Ontwerpen. Hieronder staan ze bij elkaar; per publikatie wordt een korte beschrijving van de inhoud gegeven.

Educatief ontwerpen, verkenningen

E. Vos, P. Dekkers & F. Goffree (red.)

Educatief ontwerpen, verkenningen

Enschede, SLO. Prijs f 18,50

Het eerste boek over educatief ontwerpen is een bundel met verkenningen naar de kern van het vakmanschap van de leraar. *Educatief ontwerpen, verkenningen* bevat zes hoofdstukken, alle opgebouwd rond een gevalstudie. Je ziet onder meer een professionele onderwijsontwerper, een lerares in een Amsterdamse schoolklas en een groep opleiders van leraren aan het werk bij het oplossen van ontwerp-problemen uit de onderwijspraktijk.

In andere gevalstudies staat de opleiding van leraren basisonderwijs centraal. Opleidingsdocenten maken zichtbaar hoe zij met studenten aan het educatief ontwerpen geraken en presenteren een opleidingsprogramma waarin educatief ontwerpen is verwerkt.

Te bestellen bij de SLO, tel. 053 - 840305, bestelnummer ANJ 105.4560.

Educatief ontwerpen/2:

Voorbeelden, reflecties, analyses

E. Vos, P. Dekkers & F. Goffree (red.)

Educatief ontwerpen/2: Voorbeelden, reflecties, analyses

Baarn, Bekadidact (in samenwerking met de SLO). Prijs f 24,50

De inhoud van het tweede boek over educatief ontwerpen, het resultaat van anderhalf jaar intensieve samenwerking met een landelijke ontwikkelgroep van PABO-docenten, wordt elders in dit nummer besproken door Els Schellekens.

Educatief ontwerpen/3: De zaak 'meester'

Ad Bok

Educatief ontwerpen/3: De zaak 'meester'

Baarn, Bekadidact (in samenwerking met de SLO).

De zaak 'meester' verschijnt in de zomer van 1988. Hierin vindt u een analyse van schools-functioneel onderwijs wat kan leiden tot bewustwording van de betekenis die educatief ontwerpen voor leraren kan hebben. Na de analyse volgt het ontwerp-repertoire van de schrijver.

Rekenen, Realiteit en Rationaliteiten

Fred Goffree

Rekenen, Realiteit en Rationaliteit (oratie)

Enschede, SLO. Prijs f 16,50

Rekenen, Realiteit en Rationaliteit biedt een gedocumenteerde terreinverkenning en plaatsbepaling, en wel bij de leeropdracht 'educatief ontwerpen ten behoeve van de volwasseneneducatie, in het bijzonder wat betreft de wiskunde'.

Dat het in dit boekje vooral om wiskunde gaat, hoeft geen belemmering te zijn voor belangstellende taaldidactici.

Te bestellen bij de SLO, tel. 053 - 840305, bestelnummer AN 3.433.4708.

Internationale conferentie over educatief ontwerpen

Bulletin Leren van Volwassenen

Special issue: *CAL conference*, 1987, nummer 20, Universiteit van Amsterdam

In september 1987 kwamen zo'n vijftig ontwerpers van volwasseneneducatie in Middelburg bijeen voor een eerste internationale conferentie over educatief ontwerpen.

De teksten bij deze conferentie zijn gebundeld in *Bulletin Leren van Volwassenen*, special issue: *CAL conference*. Een breed scala van onderwerpen komt aan de orde: 'de openbare bibliotheek als open leeromgeving', 'het ontwerpen van materiaal voor blinden', 'de mogelijkheden van optische media bij het ontwerpen', 'het ontwerpen van vreemde talen onderwijs', 'het ontwerpen van materiaal voor volwassen beginnende lezers', enzovoort.

Wel allemaal in het Engels!

Het *Bulletin Leren van Volwassenen* is een periodiek van de Universiteit van Amsterdam. Het redactiesecretariaat is te bereiken via prof. Harry Stroomborg, Instituut voor Wetenschap der Andragologie, Grote Bickersstraat 72, 1013 KS Amsterdam.

Het colofon van het 'special issue' meldt: Een abonnement is voorlopig gratis.

Vakdidactische blikwisselingen

Fred Goffree e.a.

Vakdidactische blikwisselingen

Enschede, SLO. Prijs f 17,50

Deze uitgave is het resultaat van een aantal workshops voor en door medewerkers van de SLO. Vakdidactici presenteren een kenmerkend onderdeel uit hun vakgebied en hun collega's reageren daarop. Het boek bevat presentaties vanuit taalonderwijs, rekenen/wiskunde, pedagogiek/onderwijskunde, natuuroriëntatie en audiovisuele vorming. Te bestellen bij de SLO, tel. 053 — 840305, bestelnummer ANC 102.4678.

Educatief ontwerpen en taalbeschouwing

Ad Bok & Peter Dekkers

'Taalbeschouwing, hoe doe je dat?'

Artikelenserie in: *Jeugd in School en Wereld* nr 1

(sept. '87), nr 2 (okt. '87), nr 4 (dec. '87), nr 5

(jan. '88) en nr 7 (mrt. '88)

Tilburg, Uitgeverij Zwijzen

Ad Bok en Peter Dekkers schreven in *JSW* vijf artikelen onder de titel 'Taalbeschouwing, hoe doe je dat?'. Op het eerste gezicht is zelfs in de nieuwste taalmethoden maar weinig aan taalbeschouwing te vinden. 'Dus zul je zelf aan het ontwerpen moeten', schrijven de auteurs. Met hun artikelen proberen ze je op weg te helpen.

De artikelen gaan onder meer over:

- het bekijken en analyseren van een taalmethode door 'constructieve analyse';
- werkwijzen waarmee je kunt bepalen of je met een rijk thema voor onderwijs in taalbeschouwing te maken hebt;
- het zoeken naar een didactisch model dat bij het ontwerpen is te gebruiken.

In de magische cirkel

Erik Vos

In de magische cirkel

Enschede, SLO (in samenwerking met het CPS en de RU Utrecht (P3-project)). Prijs f 16,50

Educatief ontwerpen begint zeer vaak met reflectie over je onderwijspraktijk van alledag. Om studenten daarmee in aanraking te brengen, schreef Erik Vos *In de magische cirkel*: Oefeningen in nadenken over onderwijs voor het eerste jaar van de opleiding tot leraar basisonderwijs. Studenten worden onder meer geconfronteerd met mini-theorieën over de ontwikkeling van hun vakmanschap in het eerste jaar van de opleiding en met tal van herkenbare onderwijsproblemen, 'pieker-oefeningen' en praktische werkteksten.

De tekst gaat uit van ervaring met leerplanontwikke-

ling 'op locatie' (op een PABO en tijdens stages van studenten). De 'magische cirkel' is een hulpmiddel voor het doen van evaluerende uitspraken over onderwijsmomenten en onderwijsverhalen, waarbij studenten verkennen wat onder goed en slecht onderwijs is te verstaan.

Te bestellen bij de SLO, tel. 053 — 840305, bestelnummer ANJ 105.4559.

Probleemgestuurd leren onderwijzen

Douwe Beijaard & Fred Goffree

Probleemgestuurd leren onderwijzen

Serie 'Studies in leerplanontwikkeling', Enschede, SLO. Prijs f 18,75.

De schrijvers laten inzien hoe zij opleidingsonderwijs ontwerpen vanuit de didactische conceptie 'probleemgestuurd leren'. Ze geven een uiteenzetting van de didactische conceptie en maken tegelijk zichtbaar dat 'theorie' alléén geen concreet educatief ontwerp oplevert.

Probleemgestuurd leren onderwijzen bevat tal van illustraties en is daarom geschikt voor mensen die willen kennismaken met probleemgestuurd leren; het boek is echter geschreven voor mensen die daar onderwijs bij willen ontwerpen.

Te bestellen bij de SLO, tel. 053 — 840305, bestelnummer AN 8.481.4707.

Verder met de propedeuse

Peter Dekkers & Jan Oudenhuijsen (m.m.v. Hille Pijlman)

Verder met de propedeuse

Enschede, SLO. Prijs f 22,50

Dat je educatief ontwerpen ook kunt invlechten in bestaande opleidingsprogramma's op de PABO, blijkt in *Verder met de propedeuse*. Het is een boek waarin propedeuseprogramma's van de Domstadacademie worden beschreven. In de beschrijvingen van het programma zie je hoe men studenten bij tijd en wijle uitdaagt tot — vooral — intuïtief educatief ontwerpen (vgl. het artikel 'Meeluisteren met Ine' in dit nummer van *Moer*). Intuïtief educatief ontwerpen lijkt vooralsnog een goed begin voor het latere, meer reflectief educatief ontwerpen.

Te bestellen bij de SLO, tel. 053 — 840305, bestelnummer ANJ 105.4905.

Artikelenserie Educatief Ontwerpen in ID

In *ID*, tijdschrift voor opleiders van leraren, schreven Erik Vos, Peter Dekkers en Fred Goffree vier artikelen over educatief ontwerpen.

(1) 'Educatief ontwerpen — Introductie en verkenning van een nieuw fenomeen' (*ID*, 1986, jrg. 8, nr 1) is het eerste artikel waarin educatief ontwerpen wordt beschreven als het kernstuk van het opleiden van leraren. Een korte schets van het perspectief voor de opleidingen wordt aangevuld met meer be-

scheiden voorbeelden. Dat vooral vanuit de stelling, dat educatief ontwerpen ontwikkelwerk vergt voor een lange termijn, maar dan wel zo dat je hier en nu kansen creëert op vergroting van vakmanschap. Over dat laatste gaan de drie volgende artikelen.

(2) 'Story-telling bij onderwijsvoorbereiding en methodiek-analyse' (*ID*, 1986, jrg. 8, nr 2) is een eerdere verwerking van wat nu in *Moer* onder 'Verhalend ontwerpen' wordt gepresenteerd. Het *ID*-artikel bevat een beschrijving van het ontwerpen door studenten die met Kieran Egan's 'story-telling' aan het werk gingen. Ook wordt een vergelijking gemaakt met het model Didactische Analyse.

(3) 'Een educatieve recensie maken' (*ID*, 1987, jrg. 8, nr 3) is de beschrijving van een techniek die in dit themanummer van *Moer* door Peter Dekkers wordt gedemonstreerd in 'Bij-de-tijdstaal in het onderwijs'. Naar aanleiding van ontwikkelwerk door Elizabeth Vallance wordt een arrangement beschreven voor een eerste kennismaking met het recenseren door PABO-studenten. Door het recenseren moeten studenten aangrijpingspunten voor het ontwerpen verkrijgen en inzicht in de didactische positie van bij-

voorbeeld methode-schrijvers.

(4) 'Speurtocht naar repertoire van educatieve ontwerpers' (*ID*, 1988, jrg. 9, nr 3) is de beschrijving van een onderzoek naar het vakmanschap van Fred Goffree. Deze ontwerper kreeg een probleem voorgelegd, uit de praktijk van een leraar basisonderwijs, en loste het probleem op door een werkdag lang hardop denkend te ontwerpen. Het beschreven vakmanschap is vervolgens aanleiding voor het ontwerpen van een korte cursus voor PABO-studenten.

Brochure speerpunt lezen

Peter Dekkers

Taalbeschouwing kiezen en ontwerpen. Cursusmateriaal Nascholing Zorgverbreding
's-Hertogenbosch, KPC

Voor de nascholing schreef Peter Dekkers een brochure over het ontwerpen van onderwijs in taalbeschouwing. De brochure bevat praktische materiaal voor *Speerpunt lezen/3*, samen met een handleiding voor de docent.